

SORUN ÇÖZEBİLEN ÇOCUKLAR YETİŞTİRMEK

Çocuklar, günlük yaşamlarında çeşitli sorunlarla karşılaşabilir. Bu sorunlar, bir öğrenme ve gelişme fırsatı olarak değerlendirilebilir. Sosyal yaşamdaki sorunlar, çatışma ve anlaşmazlıklar çocuklarda benmerkezci düşüncenin azalarak farklı bakış açılarının geliştirilmesine olanak tanır.

Sorun çözme becerileri, sosyal uyumu desteklemekle birlikte çocukların kolay arkadaş edinme ve sosyal çevre oluşturabilme, akranları tarafından tercih edilme, işbirliğine açık olma gibi özellikler kazanmasını sağlamaktadır. Bu becerilerin gelişmediği çocuklarda olumsuz kişiler arası davranışlar, akranlar tarafından reddedilme, dışlanma gibi durumlar gözlemlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında, sorun çözme becerileri çocukları aslında hayata hazırlamaktadır.

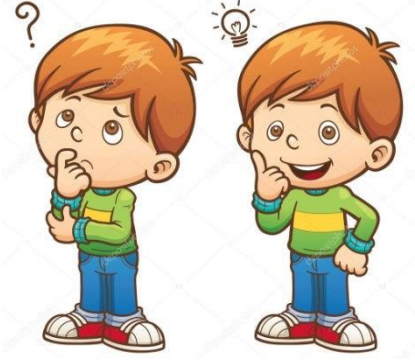
Yaşadıkları sorunlar karşısında çocuklar, genellikle ebeveynlerinden, öğretmenlerinden ve diğer yetişkinlerden yardım almayı tercih edebilir. Ancak bu tür durumlarda yetişkinlerin her zaman çocukların yanında olması mümkün değildir. Bu nedenle de erken çocukluk dönemi itibarıyla çocukların hayata hazırlanabilmesi adına sorun çözme becerilerini kazanması oldukça önemlidir.

Sorun çözme becerilerine sahip olmayan çocukların, sorunu çözmek yerine durum veya olaylardan uzaklaşmayı, kaçmayı ya da sorunu yok saymayı seçtiklerini görebiliriz. Bu tarz seçimler, sorunu çözmediği için çocukta kaygı ya da stres düzeyini artırabilmekte ve zaman zaman fiziksel belirtiler (baş ağrısı, mide bulantısı vb.) şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Bazı çocukların ise problemlerini uygun olmayan yollarla (vurma, itme, yalan söyleme vb.) çözmeye çalıştıkları görülmektedir.

Çocukların bu uygun olmayan stratejileri:

- Problemi çözmek için daha uygun çözümler düşünememelerinden,
- Uygun olmayan stratejilerin yetişkinler tarafından pekiştirilmesinden,
- Bu stratejileri kullanan çocukları örnek almalarından dolayı kullanabildikleri görülmektedir.

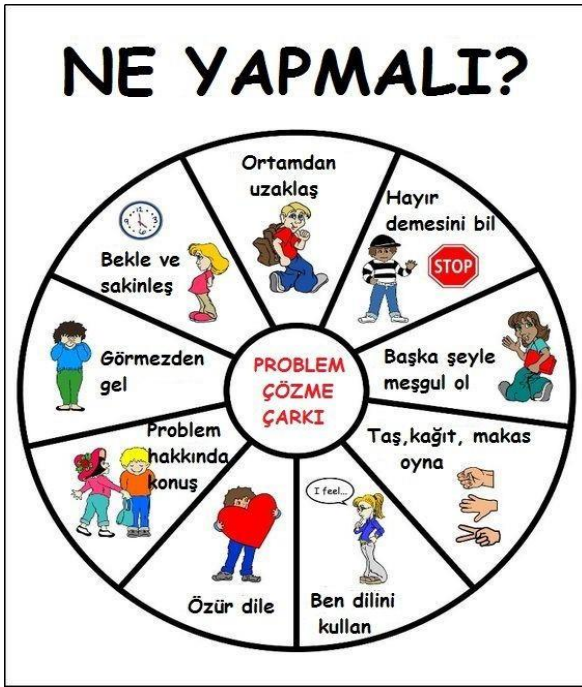

Çocuklarda sorun çözme becerilerinin gelişmesini sağlayan tutum ve alışkanlıkların kazanılmasında, ailenin önemli bir faktör olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalar, aşırı koruyucu ya da baskıcı ebeveyn tutumlarının çocuklarda problem çözme becerilerinin gelişmesini engellediğini göstermiştir. Ebeveynlerin aşırı koruyucu bir tutumla sorunları üstlenmesi, çocuklarının yerine sorunları çözmeye çalışması ya da sorunu tamamen yok sayıp konuyu kapatması çocuğun kendine olan güvenini azaltacak, "Ben sorunlarımı çözemem." şeklindeki yetersizlik inancını pekiştirecektir. Bu durum çocuğun özerkleşmesini, öz güven ve öz denetim kazanmasını, özetle sosyo-duygusal açıdan gelişmesini engelleyecektir.

Bununla birlikte, sorunları uygun olmayan yollarla çözmeye çalışan bir ebeveynin çocuğu da karşılaştığı zorluklarla başa çıkarken benzer tepkileri verecektir. Bu durum da çocukların problemlerine yapıcı çözümler bulmak yerine yeni problemler yaratacaktır.

Çocuğunuz bir sorun ile karşılaştığında, sorunu onun için çözmek yerine; çocuğunuzun dinlemeniz ve onun ihtiyaçlarını, isteklerini anlamaya çalışmanız daha doğru olacaktır. İlk aşamada, çocuğunuzdan sorunu belirlemesini, sorunun tanımını yapmasını isteyebilirsiniz. Bu tanımlamayı yaparken çocuğunuzun duygularını da ifade etmesini sağlamak önemlidir. Bazen sorunu anlatmak, ifade etmek bile çocukları büyük ölçüde rahatlatır. Sorun tanımını belirledikten sonra harekete geçmeden çocuğunuzla olası çözümler üzerinde konuşabilirsiniz.

Beyin fırtınası ya da fikir alışverişi yaparak alternatif çözümler oluşturabilirsiniz. Her alternatifin olası sonuçlarını, olumlu ya da olumsuz yönlerini tartışabilirsiniz. Çocuğunuzun seçmeyi düşündüğü çözümün olası sonuçlarını da düşünmeyi öğrenmesi önemlidir. Uygulanabilecek en iyi çözümü bulmasında çocuğunuzun yönlendirebilirsiniz. Çocuğunuza ilk uygulamada istediği sonucu elde edemezse diğer alternatifleri deneyebileceğini hatırlatabilirsiniz. Çocuğunuzun sorunu çözmesinde motivasyonunu koruması amacıyla çabalarını destekleyerek onu cesaretlendirebilirsiniz.

Çocuğunuzun seçtiği çözümlerin doğal sonuçlarıyla karşılaşmasına, güvenliğini gözeterek fırsat tanıyabilirsiniz. Bu sonuçlar olumlu ya da olumsuz olabilir. Ancak bu sayede çocuğunuz, seçimlerinin sonuçlarını yaşamayı ve bu konuda sorumluluk almayı öğrenecektir.

DİDEM ASLAN

REHBER ÖĞRETMEN